

Ще одним шляхом вирішення проблем організації бухгалтерського обліку є перехід на міжнародні стандарти, що допоможе нашим та закордонним бухгалтерам, менеджерам краще розуміти одне одного, що в подальшому приведе до посилення довіри та приросту фінансових інвестицій.

Також потрібно зазначити, що до основних складових механізму організації бухгалтерського обліку належить:

- організація облікового процесу;
- організація забезпечення бухгалтерського обліку;
- організація праці працівників, зайнятих виконанням облікових функцій;
- організація розвитку бухгалтерського обліку.

Це говорить про те, що облік є досить непросту системою зі складною структурою і різноманітністю підходів, та потребує організації. Побудова організації обліку передбачає поділ на певні частини (етапи) завдання з розподілом повноважень та відповідальності.

Висновки з проведеного дослідження. Організація обліку з одного боку – це певне впорядкування елементів методу в систему з метою його організаційного, інформа-

ційного та технічного забезпечення і є засобом для здійснення контролю за власністю підприємства, а з другого – означає раціональну організацію бухгалтерської служби. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві в усіх своїх складових покликана забезпечити оптимальне та ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку завдяки реалізації усіх її напрямів, а облікова політика є гарантом забезпечення системної організації бухгалтерського обліку та основою для забезпечення ефективного управління підприємства.

На сучасному етапі організація обліку відіграє стратегічну роль в управлінні діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності, тому існуючі проблеми потребують постійного вирішення, що можливе лише на основі ґлибоких теоретичних досліджень. Вчені-економісти працюють над розв'язанням указаних проблем, розробляючи різноманітні механізми їх вирішення, які сприятимуть реформуванню бухгалтерського обліку, адаптації до ринкових змін, міжнародних стандартів та потреб користувачів та будуть позитивною зміною для бухгалтерського обліку загалом.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14
2. Островерха Р. Е. Шляхи удосконалення організації облікового процесу / Островерха Р. Е. // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 1. – С. 178.
3. Павликівська О. Проблеми організації бухгалтерського обліку в єдиному інформаційному просторі підприємства / О. Павликівська // Матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки» (м. Тернопіль, 18 травня 2011 року). – Тернопіль : ТНТУ, 2011. – С. 39–40.
4. Шигун, С.М. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит»/ Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова; 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир:ЖІП, 2009. – 576 с.

БАГРІЙ К. Л.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА СОБІВАРГОСТІ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація: Досліджено основні концепції внутрішнього аудиту витрат виробництва та собівартості продукції підприємства в сучасних кризових умовах господарювання.

Анотация: Исследованы основные концепции внутреннего аудита издержек производства и себестоимости продукции предприятия в современных кризисных условиях хозяйствования.

Summary: The basic concept of internal audit of production costs and the cost of enterprise in modern crisis management.

Актуальність статті. Аудит виробничих витрат та собівартості продукції є дуже важливою і складною частиною аудиторської перевірки. Основними показниками роботи підприємства є випуск продукції та її собівартість, тому здійснення якісного й ефективного аудиту витрат виробництва на підприємстві дає можливість отримати значний прибуток та існувати в конкурентному середовищі.

Постановка проблеми. В сучасних кризових умовах фінансово-господарська діяльність підприємств спрямована на зменшення собівартості продукції, підвищення її рентабельності та конкурентоспроможності на основі раціонального й економічного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. З метою прийняття своєчасних управлінських рішень, вкрай необхідна достовірна інформація щодо формування витрат виробництва і собівартості продукції, котру і надає внутрішній аудит.

Проблеми внутрішнього аудиту витрат висвітлено в працях таких авторів, як Т.О. Каменської [1, 2, 3], Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, [4], М.Ф. Огійчука, І.Т. Новікова, І.І. Рагуліної [5], Л.К. Сух [6] та інших учених. Водночас чиша методика контролю витрат на підприємствах України не відповідає сучасним умовам господарювання.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в подальшому роз'язді і вирішенні питання ефективної організації проведення внутрішнього аудиту витрат виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У системі економічного контролю в Україні внутрішній аудит поряд з позавідомчим, відомчим, незалежним, займає важливе місце. Значення його полягає в тому, що він належить передусім до первинного виду контролю і безпосередньо організовується і здійснюється всередині

підприємства, тому його називають внутрішньогосподарським.

Відділи внутрішнього аудиту об'єднують у своєму складі досвідчених бухгалтерів, які згідно із затвердженим керівником плану за погодженням з головним бухгалтером повинні здійснювати бухгалтерський контроль, тобто внутрішній аудит достовірності обліку та звітності, їх повноти та відповідності чинному законодавству, встановленим нормативам і стандартам.

Потреба у внутрішньому аудиті виникає у зв'язку з тим, що при відсутності контролю і оцінки персонал починає працювати недбало. Крім того, незалежно від якості системи контролю, можливі навісні викривлення реального стану справ.

Серед усіх елементів управління (прогнозування, планування, регулювання, контроль, аналіз, стимулювання) саме контроль дає реальну оцінку стану підприємства. Потреба у створенні служби внутрішнього аудиту зумовлена тим, що власник або керівник хоче знати реальний стан справ на підприємстві. Адміністрація підприємства розробляє політику і процедури роботи фірми, але персонал не завжди може зрозуміти їх або не завжди виконує їх вказівки з тих чи інших причин.

Внутрішній аудит є одним із способів контролю за правомірністю та ефективністю діяльності усіх підрозділів підприємства.

На нашу думку, під внутрішнім аудитом розуміється організована на підприємстві, діюча в інтересах його керівництва та власників і регламентована внутрішніми нормативними актами система контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, внутрішнього її аналізу, та надійності функціонування всієї системи внутрішнього контролю.

Рекомендації і висновки внутрішніх аудиторів повинні сприяти скороченню витрат і підвищенню ефективності діяльності підприємства, цим самим створюючи умови для реалізації його генеральної стратегії. Саме внутрішній аудит має істотне значення у виявленні і мобілізації наявних резервів, сприяє підвищенню ефективності її якості роботи, посиленню режиму економії, виявленню причин і умов, за яких утворюються втрати і можливі розкрадання.

Правильно організований контроль повинен не тільки виявляти недолки і порушення, а й заохочувати їх, а також сприяти їх своєчасному усуненню. Ефективність застосування внутрішнього контролю залежить насамперед від рівня зацікавленості власників, ступеня розуміння ролі, місця і значення виконання контрольних функцій менеджерами вищих рівнів управління підприємства.

Методика проведення внутрішнього аудиту собівартості продукції на підприємствах залежить від мети аудиту, завдань, а також його організації.

Визначення мети внутрішнього аудиту є різним в наукових дослідженнях різних авторів. Однак, на нашу думку, мета проведення внутрішнього аудиту виробничої собівартості продукції повинна полягати у наступному:

- перевірки наявності і правильності оформлення первинних документів, які є підставою для записів по формуванню собівартості продукції;
- перевірки правильності віднесення витрат до складу собівартості продукції;
- оцінки правильності та ефективності ведення синтетичного та аналітичного обліку витрат на виробництві відповідно до видів продукції та місць їх виникнення;
- перевірки повноти, правильності та достовірності відображення всіх операцій із формування собівартості продукції;
- оцінки правильності формування собівартості ви-

робництва продукції по об'єктах калькулювання витрат;

- оцінки правильності поділу загально виробничих витрат на постійні та змінні й віднесення їх на собівартість виробництва;
- оцінки ефективності обраного методу обліку витрат виробництва;
- оцінки правильності обраних статей калькуляції.

Водночас, основними завданнями внутрішнього аудиту собівартості виробництва, що розкривають його мету є:

- забезпечення користувачів фінансової звітності правдивою та неупередженою інформацією щодо повноти та правильності віднесення витрат на собівартість продукції;
- виявлення відхилень від запланованих калькуляцій з фактичними даними бухгалтерського обліку;
- контроль за раціональним використанням матеріальних ресурсів підприємства та виявлення винуватців їхнього нерационального збільшення;
- аналізу правильності відображення виробничих витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Під час створення служби внутрішнього аудиту на підприємстві потрібно визначити її мету, безпосередні завдання і функції та врахувати фактори, що впливають на організацію внутрішнього аудиту, форми організації внутрішнього аудиту, принципи внутрішнього аудиту, регламентацію діяльності внутрішніх аудиторів.

Для ефективного функціонування системи внутрішнього аудиту необхідно визначити місце служби внутрішнього аудиту в організаційній структурі підприємства та розробити модель побудови організаційної структури служби внутрішнього аудиту, до складу якої мають входити високопрофесійні спеціалісти різного напрямку. Робота служби внутрішнього аудиту повинна ґрунтуватися на принципах колегіальності, компетентності, самостійності і відповідати «Положенню про службу внутрішнього аудиту», яке має бути розроблене керівником підприємства. Посадові інструкції працівників відділів визначають обов'язки працівника та регламентують взаємостосунки всередині відділу [5, с. 114].

Правильно організована система внутрішнього аудиту витрат виробництва дозволяє насамперед:

- оцінити ефективність використання ресурсів в операційній діяльності підприємства;
 - визначити оптимальну величину матеріальних витрат та ціну для продукції, що підлягає реалізації;
 - з'ясувати, що впливає на збільшення розміру собівартості виробництва продукції, винуватців цього збільшення та визначення ступеня виконання планових калькуляцій на виробництво конкретного виду продукції.
- Методика проведення внутрішнього аудиту витрат виробництва повинна складатися з наступних етапів:
- перевірки складання планових обсягів виробництва продукції та планових калькуляцій;
 - раціонального визначення статей калькуляцій;
 - контролю за розподілом загально виробничих витрат на постійні та змінні, аналізу за їх віднесенням на виготовлену продукцію;
 - визначенням вибору оптимального методу обліку витрат на виробництво та контролем за його застосуванням;
 - проведенням аудиту первинних документів та документації, отриманої на місцях виробництва продукції;
 - контролю за виконанням планових калькуляцій та аналізу виявлених відхилень;
 - контролем за методикою визначення оптимальної ціни на виготовлену продукцію;
 - аналізу динаміки збільшення величини собівартості та факторів, що призводять до цього.

Для забезпечення правильності результатів внутрішнього аудиту, він повинен базуватись на використанні різних процедур (методів) дослідження. До процедур отримання аудиторських доказів внутрішнього контролю витрат виробництва належать:

- фізичний огляд та спостереження (інвентаризація) незавершеного виробництва, зворотних відходів, готової продукції;
- з'ясування відповідності здійснених операцій чинному законодавству;
- опитування виробничого персоналу про ефективність використання виробничих потужностей та ресурсів;
- вивчення документів з обліку витрат, тобто їхня формальна, логічна, арифметична та зустрічна перевірка;
- аналітичні процедури;
- запити.

Дані процедури збору доказів поділяються на тести системи контролю та тести по суті. Тести по суті передбачають проведення тестування правильності відображення операцій бухгалтерського обліку та сальдо по рахунках 23 і 90, а також проведення аналітичних процедур у формі аналізу тенденцій в зміні показників величини собівартості продукції за певний період.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, організація внутрішнього аудиту витрат виробництва, відповідно до поставленої мети і розроблених завдань, дозволяє забезпечити захист від помилок, зловживань і розкрадань матеріальних ресурсів виробничим персона-

лом підприємства: визначити зони ризику збільшення собівартості виробництва, можливості та інструменти для усунення недоліків при формуванні ціни на продукції; ідентифікувати слабкі місця, підсилити такі ділянки; відстежити у системах управління процедури та принципи, які було порушено.

В сучасних кризових умовах господарювання правильна організація внутрішнього аудиту на підприємстві допоможе:

- контролювати методіку списання загальновиробничих витрат на виробничу собівартість продукції, визначити правильність розподілу даних витрат відповідно до обраної підприємством бази розподілу;
- забезпечити контроль за відповідністю кількості витрачених матеріалів на виробництво продукції з обсягом її випуску;
- контролювати використання робочої сили підприємства (адже на підприємстві в наслідок відсутності постійних замовлень з переробки давальницької сировини можуть виникати простой виробництва) та розміру фонду оплати праці;
- забезпечити наявність всіх необхідних документів щодо обліку витрат виробництва на підприємстві та допоможе чітко розмежовувати дані витрати між різними видами продукції та наданих послуг на підприємстві;
- забезпечити проведення порівняння фактичних калькуляцій з нормативними в кінці виробничого циклу та визначити основні фактори, які вплинули на відхилення рівня фактичних витрат від їх норм.

Література:

1. Каменська Т. О. Мета й завдання внутрішнього аудиту собівартості готової продукції підприємств олійно-жирової промисловості / Т. О. Каменська // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони» Гуманітарного інституту «ЗДІМУ». Серія: «Економіка та підприємництво». – 2006. – № 4. – С. 93-98.
2. Каменська Т. О. Планування аудиту / Т. О. Каменська // Вісник податкової служби України. – 2004. – № 27. – С. 61-64.
3. Каменська Т. О. Порядок організації та проведення аудиту / Т. О. Каменська // Матеріали міжрегіональної наукової конференції «Аудит у посттоталітарному суспільстві». – Київ. – 2005. – С. 112-116.
4. Кулаковська Л. П. Основи аудиту : [навчальний посібник] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2002. – 504 с.
5. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика : [навчальний посібник] / Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. – К. : Алерта, 2010. – 584 с.
6. Сук Л. К. Фінансовий облік : [навчальний посібник для дистанційного навчання] / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Університет «Україна», 2007. – 454 с.

БАЛАЦУК Я. О.

*магістрантка кафедри обліку та аудиту,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Анотація: Розглянуто особливості та послідовність здійснення контролю та запропоновано шляхи удосконалення контролю використання основних засобів.

Аннотация: Рассмотрены особенности и последовательность осуществления контроля и предложены пути совершенствования контроля использования основных средств.

Summary: The features and sequence control and the ways of improving control of fixed assets.

Постановка проблеми. Необхідність посилення контролю за основними засобами обумовлюється зростанням нестабільності зовнішнього середовища та ускладненням управління необоротними активами, що потребують механізму координації внутрішнього контролю; переміщенням акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього; необхідністю безперервного відстеження змін виробничого потенціалу підприємства; необхідністю мінімізації ризиків в управлінні необоротними

активами та оцінки необоротних активів для визначення амортизаційної політики.

Основні засоби є матеріальною основою підприємницької діяльності, вони визначають виробничий потенціал будь-якого підприємства. Тому перевірка їх збереження та ефективності використання є важливими ланками контролю діяльності суб'єкта господарювання [4, с. 46].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання удосконалення контролю використання основних